

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Кандидат: **Бојан Ђокић**Тема: *Српска јавност о међунационалним односима у Социјалистичкој Аутономној Покрајини Косово 1981-1989.*ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију: 31. 5. 2019. године, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Др Слободан Бјелица (ментор), редовни професор, Историја модерног доба, 30.3.2018. године, Филозофски факултет у Новом Саду - Др Мира Радојевић, ванредни професор, Историја Југославије, 22.4.2014. године, Филозофски факултет у Београду, дописни члан САНУ - Др Биљана Шимуновић Бешлин, ванредни професор, Историја модерног доба, 21. 7. 2014. године, Филозофски факултет у Новом Саду - Др Владимир Баровић, ванредни професор, Новинарство и комуникологија, 21. 3. 2016. године, Филозофски факултет у Новом Саду
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Бојан (Драган) Ђокић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 12. мај 1983. године, Приштина, Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Филозофски факултет у Београду, Историја, дипломирани историчар</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2015. година, Докторске академске студије – Историја</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: -</p> <p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: -</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: <i>Српска јавност о међунационалним односима у Социјалистичкој Аутономној Покрајини Косово 1981-1989.</i>

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Бојана Ђокића садржи 564 странице компјутерског ћириличног текста (проред 1,5, величина слова 12 тачака), а текст је подељен на три главе са једанаест поглавља (не рачунајући уводно поглавље и закључна разматрања). Дисертација почиње кратким **Уводом** (стр. 2-9), у коме је кандидат изложио свој методолошки концепт, осврнуо се на коришћене изворе и литературу те објаснио хронолошке границе у оквиру којих се кретао приликом писања дисертације.

Следи **Прва глава** (стр. 10-52), која је подељена на следећа поглавља: *Јавно мњење и систем информисања у СР Србији 80-их година XX века* (стр. 11-24), *Косово и Метохија у југословенској заједници* (25-40) и *Нереди у САП Косову 1981. године* (стр. 41-52).

Друга глава (стр. 53-230) има четири поглавља: *Српска штампа о инцидентима на националној основи у САП Косову 1981-1985.* (стр. 54-75), *Државни и партијски органи о стању у САП Косову 1981-1985.* (стр. 76-169), *Српска православна црква о положају српског становништва у САП Косову 1981-1985.* (стр. 170-199) и *Интелектуална елита СР Србије о међунационалним односима у САП Косову 1981-1985.* (стр. 200-230).

Трећа глава (стр. 231-512) такође је подељена на четири поглавља: *Српска јавност – перцепција и (зло)употреба међунационалних инцидента у САП Косову 1986-1989.* (стр. 232-275), *Деловање државних и партијских органа поводом стања у САП Косову 1986-1989.* (стр. 276-431), *Међунационални односи у САП Косову и национализам интелектуалне елите СР Србије 1986-1989.* (стр. 432-479) и *Српска православна црква о међунационалним односима у САП Косову 1986-1989.* (стр. 480-512).

Након **Закључка** (стр. 513-550), следи списак коришћених објављених извора (пре свега двадесет и пет оновремених дневних и недељних листова, али и различитих статистичких прегледа, зборника докумената и сл.), потом и списак монографија и појединачних радова (преко стотину и седамдесет наслова историографске и мемоарске литературе), те на самом крају и уобичајени списак скраћеница.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У оквиру прве главе кандидат је на самом почетку изложио сажети преглед различитих теорија јавног мњења да би потом у том контексту приказао систем информисања у СР Србији у претпоследњој деценији XX века, са свим својим слабостима и недостацима који су били последица оновременог друштвено-политичког система СФРЈ. У наставку је детаљно анализирао уставни положај простора Косова и Метохије у првој, односно другој југословенској држави, са посебним акцентом стављеним на српско-албанске односе и сукобе у међуратном периоду, времену окупације и у епохи социјализма. Посебну пажњу је посветио (у оквиру засебног поглавља) масовним албанским демонстрацијама 1981. године, које су изненадиле југословенски политички врх и изазвале бурну реакцију јавности, те самим тим постале прекретница у односу државног и партијског врха, али и интелектуалне елите према заоштреним међунационалним односима у САП Косову.

У другој глави подрбно анализира прву половину девете деценије XX века – инциденте на међунационалној основи у САП Косову, реакцију државних и партијских органа, као и ставове Српске православне цркве и српских интелектуалаца (књижевника, уметника, историчара итд.) о могућим решењима косовског питања. Подрбно анализирајући извештавање средстава јавног информисања (оновремене штампе: *Политике*, *Јединства*, *Православља* и других листова) кандидат је уочио да су од 1981. године паралелно текла два процеса – борба албанског националног покрета да САП Косово добије статус Републике у оквиру југословенске федерације, односно покушаји да се заустави исељавање српског живља са простора САП Косова и да се ојача српска државност у тој покрајини. У таквим околностима, како убедљиво доказује кандидат у овој глави, међунационални односи су на посматраном простору били крхки и нестабилни, а становништво обе националности подложно медијским манипулацијама које су долазиле са различитих страна.

У последњој, трећој глави кандидат разматра другу половину осамдесетих година XX века, време када се југословенска криза убрзано приближавала свом расплету, а коме је непосредни повод (делимично и узрок) био косовски проблем. Преломни моменат, по мишљењу кандидата, у односу српске јавности према судбини косовскометохијских Срба и Црногораца био је – случај Ђорђа Мартиновића 1985. године. Уследила је радикална промена како ставова државних и партијских органа, тако и начина извештавања о албанско-српским односима у САП Косову. Још израженију промену гледишта према косовском проблему кандидат је уочио у деловању Српске православне цркве, Српске академије наука и уметности, Удружења књижевника Србије итд. Сами косовскометохијски Срби, незадовољни спорим и млаким реакцијама надлежних покрајинских, републичких и федералних установа организовали су низ јавних скупова, са жељом да јавности укажу на свој тежак положај - што је био увод у уставне промене из марта 1989. године, са којима кандидат и завршава своју дисертацију.

У својим закључним разматрањима кандидат је извршио уобичајену систематизацију основних чињеница до којих је дошао током истраживања, али је и указао на могуће путеве проучавања и разумевања других криза које су непосредно претходиле распаду Југославије. Рекапитулацијом начина на који су средства информисања извештавала српску јавност и креирала јавно мњење током последње деценије постојања социјалистичке Југославије кандидат је приказао њихов допринос (упоредо са другим спољним и унутрашњим факторима) међунационалној поларизацији у САП Косову.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Ђокић, Б. (2017). Два документа поводом спаљивања старог конака манастира Пећке патријаршије 1981. године. *Црквене студије: годишњак Центра за црквене студије*, 14, 391-403. **M24**

Ђокић, Б. (2016). Косово и Метохија у другој и трећој Југославији: од Бујанске конференције до једнострано проглашене независности. У: *Зборник радова са научног скупа „Наука и евроинтеграције“ (Пале, 22-24. мај 2015. године)*. Пале: Филозофски факултет, 107-122. **M44**

Ђокић, Б. (2018). Српска штампа о злочинима у САП Косово 1981-1985. године. У: *Наука и стварност: зборник радова са научног скупа (Пале, 20. мај 2017)*, том 1, књ. 12, Пале: Филозофски факултет, 199-224. **М44**

Ђокић, Б. (2017). Српска Православна Црква о међуетничким односима у Социјалистичкој Аутономној Покрајини Косово у периоду 1981-1985. године. *Теолошки погледи*, 1, 115-148. **М53**

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат Бојан Ђокић је у својој докторској дисертацији научно анализирао и историографски валоризовао једно сложено и контраверзно питање и време, које до сада готово да уопште није истраживано. Докторанд је доказао да су међунационални односи на једном осетљивом простору, као што је Косово и Метохија, били у великој мери зависни од односа јавности (оличене у оновременим средствима јавног информисања) али исто тако и да су ставови јавног мњења били подложни радикализацији управо услед притиска на неалбанско становништво у САП Косову. Упркос свим напорима државних органа и медијској пажњи која им је била посвећена, током осамдесетих година XX века националистичка индоктринација у САП Косову није била искорењена и нису заустављени миграциони процеси засновани на етничком насиљу. Кандидат је систематично и документовано изложио и оценио генезу поменутих историјских збивања и процеса, анализирајући их и вреднујући у историјском контексту, избегавајући накнадне реминисценције - поготово политичке. Кандидатова критичност према времену које је у дисертацији истражио проистекла је управо из анализе релевантне историјске документације. Сазнања до којих је дошао докторанд Бојан Ђокић имају научни карактер јер су заснована на темељној анализи једног научно неистраженог питања из рецентне историје југословенског простора и критичкој провери садржаја коришћених историјских извора и историографске литературе.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Да би се научно објаснио један крупан и до сада неистражен проблем у нашој историјској науци, као што је питање међунационалних односа у САП Косову 1981-1989. године, било је потребно студиозно проучити историјске прилике оног доба са свим својим политичким, националним али и демографско-социјалним аспектима. У том смислу било је неопходно реконструисати систем информисања у СР Србији у освит распада Југославије, односно разумети начин на који је јавно мњење било обавештавано о различитим инцидентима у САП Косову, али и реакцијама на њих. Иако је тема дисертације превасходно историографска, она има и комуниколошки аспект, због чега је методолошки приступ кандидата примерен њеном интердисциплинарном карактеру. Поред аналитичке методе, карактеристичне за традиционална историографска истраживања, кандидат се послужио и одређеним компаративним и квантитативним методама. Структура и садржај докторске дисертације засновани су на начелима хронолошко-проблемске периодизације а резултати истраживања неоспорно доказују да је кандидат овладао историографском методом. Чврсто се држећи интерпретација које су документарно доказиве и чувајући се аподиктичних оцена и приступа, кандидат је сачувао дигнитет историографског мишљења.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

<p>Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме: Докторска дисертација је у потпуности написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме, а у коначној верзији њен план израде је прецизиран и побољшан.</p>
<p>Да ли дисертација садржи све битне елементе: Она садржи све битне елементе који је квалификују да буде докторска дисертација.</p>
<p>По чему је дисертација оригиналан допринос науци: Ова докторска дисертација је оригиналан допринос историјској науци зато што је историографски истражила и валоризовала једну важну и сложену тему из скорије прошлости простора бивше Југославије, те што својом концепцијом и садржином објективно доприноси њеном комплексном разумевању и спознаји. Тиме је кандидат и тематски и хронолошки проширио сазнања наше савремене историографије и учинио значајан корак у стварању научних претпоставки за изучавање распада Југославије.</p>
<p>Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања: Комисија ће кандидату на усменој одбрани предочити мање недостатке који не умањују позитивну оцену докторске дисертације, нити утичу на резултате истраживања. Те примедбе се првенствено односе на опсег историјских извора на којима је било засновано истраживање.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p>
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<p>да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана</p>

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

У Новом Саду, 3. 6. 2019. године.

др Слободан Бјелица, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду, Историја модерног доба, ментор

др Мира Радојевић, ванредни професор Филозофског факултета у Београду, Историја Југославије, дописни члан САНУ

др Биљана Шимуновић Бешлин, ванредни професор Филозофског факултета у Новом Саду, Историја модерног доба

др Владимир Баровић, ванредни професор Филозофског факултета у Новом Саду, Новинарство и комуникологија